

[Industriministeren]

Jeg har givet mit bud på det. Det indeholdes her i pakken, og jeg er glad for at kunne konstatere, at der er et bredt flertal bag elementerne i denne pakke.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand: (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til erhvervsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 26:

Forslag til lov om delpension.
(Fremsat 9/10 85).

Sammen med denne sag foretoges de under punkterne 7-9 på dagsordenen opførte sager, nemlig:

8) Første behandling af lovforslag nr. L 27:

Forslag til lov om ændring af lov om den sociale pensionsfond. (Ændring som følge af indførelse af delpension).
(Fremsat 9/10 85).

9) Første behandling af lovforslag nr. L 28:

Forslag til lov om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel. (Ændringer som følge af indførelse af delpension).
(Fremsat 9/10 85).

Lovforslagene sattes til forhandling.

Forhandling

Erik B. Smith (S):

Vi ved fra en undersøgelse foretaget af socialforskningsinstituttet, at ganske mange 50-66-årige gerne vil have mulighed for gradvis at nedtrappe deres arbejde for at forberede sig til pensionsalderen. Vi ved også fra en netop udkommet ny undersøgelse vedrørende efterlønsmodtagerne, at ca. 30 pct. af

dem ville have valgt noget andet end efterløn, hvis der havde været mulighed for det, specielt fordi de kunne tænke sig at arbejde mere end de 200 timer, som efterlønsordningen tillader.

I socialdemokratiet har vi selvfølgelig som så mange andre og i øvrigt sammen med LO været meget opmærksom på de ønsker, der er kommet til udtryk fra lønmodtagerne på møder osv. Derfor spillede vi også ud i sidste samling med et forslag om delefterløn eller delpension. Samtidig sagde vi, at tjenestemændene skulle have samme mulighed, og foreslog således, at vi sammen kunne lave noget, som ændrede tjenestemandsløven, så den kunne give dem den mulighed. Vi sagde også: de selvstændige erhvervsdrivende bør også gradvis kunne forberede sig til pensionisttilværelsen; lad os sammen lave noget for dem.

Socialministeren offentliggjorde sit lovforslag samtidig med førstebehandlingen af vort forslag til folketingsbeslutning her i tinget, og da socialministerens eget forslag kom til første behandling, blev det udsat for ganske konkrete, jeg synes kritiske gennemgange her i salen, og LO har jo også efterfølgende afvist forslaget.

Se, hvis nu socialministeren havde tænkt sig, at lovforslaget om delpension skulle vedtages bredt i folketinget, kunne man have forestillet sig, at ministeren ville have brugt samme fremgangsmåde som justitsministeren i forbindelse med forvaltningslovsforslaget, nemlig at indkalde partierne, snakke med dem og høre, hvad der er af særlige indvendinger ud over det, der selvfølgelig er blevet sagt fra folketingets talerstol eller gennem udvalgsarbejdet.

Socialministeren har brugt sin sommerferie til i sin fremsættelsestale, som jo er en fremsættelse, der følger en genfremsættelse af lovforslaget, at anføre, at ministeren er indstillet på at drøfte, hvordan misbrug kan undgås, og hvordan man kan fastsætte delpensionen og efterreguleringen. Intet bud på løsninger, og så er vi jo tilbage i det, som var nogle af de væsentligste kritikpunkter.

Man må egentlig stadig væk sige om forslaget, at det bliver administrativt kaos. Hvordan i alverden skal man kunne fastsætte en forventet arbejdstid i det løbende kalenderår? Samtidig skal der ske en efterregulering i socialforvaltningerne vedrørende det

[Erik B. Smith]

føregående kalenderår på grundlag af faktisk arbejdstid. Der er et hav af muligheder for at misbruge, for kontrol eller mangel på kontrol, for at smække en regning ud til folk osv. Ærlig talt, om det administrative kan man næsten fristes til at sige, at ministeren fortjente, at lovforslaget blev gennemført med alt det kaos, det ville medføre.

På samme måde kan man sige: hvad er det, folk ønsker? Ja, de ønsker gradvis at trappe ned, så de kan forberede sig på pensionsalderen; de ønsker ikke at blive tvunget til at gå ud og ind af ordningen, til at få sat arbejdstiden op og ned. Man fristes til at sige: stakkels 60-67-årige.

Vi er enige om, at delpension er noget, der skal gennemføres i tæt samarbejde med arbejdsmarkedets parter, og det skriver ministeren udtrykkeligt. Vi er også enige om, at man skal kunne undgå misbrug, man skal kunne begrænse efterreguleringssituationerne. Vi er enige om aldersgruppen. Vi er også enige om, at arbejdstidsnedsættelsen skal være væsentlig, og vi er enige om, at der skal være en vis tilknytning til arbejdsmarkedet. Og vi er vel egentlig også enige om, at alle reglerne bør være enkle og klare. Hvad er så forklaringen på, at socialministeren ikke kan tage det socialdemokratiske forslag om delefterløn og så i øvrigt kunne have brugt sommerferien til at fremsætte et forslag for de selvstændige erhvervsdrivende og for tjenestemændene?

Opfylder socialdemokratiets forslag da ikke de krav, som jeg netop har nævnt? Jo, det gør det. Men opfylder socialministerens forslag de krav? Nej, det opfylder ikke de betingelser, det skriver ministeren selv, men det er man parat til at diskutere, selv om der ikke er noget bud på det. Hvad kan så være forklaringen på, at socialministeren fastholder sit krav, ikke tager imod, om man så må sige, den fremstrakte hånd fra alle A-kassebetalere, der betyder: ja men lad os tage alle de andre grupper og lave noget for dem? Man spørger sig selv, om det udtrykker ren ideologi. Det kan jeg selvfølgelig ikke svare på, jeg ved det ikke, jeg tvivler egentlig.

Man kan jo også spørge på en anden måde: er det, fordi socialministeren ønsker at skjule den besparelse, der ligger i, at en stor gruppe efterlønsmodtagere så ville have valgt delpensionen? Er det det, der er forklaringen, eller er det, fordi socialministeren støtter

arbejdsministeren i hendes udtalelser på det konservative landsmøde her efter sommerferien, hvor hun sagde, at hun syntes, at efterlønnen skulle afskaffes? Jeg ved ikke, hvad svaret er. Jeg håber, at ministeren vil give os nogle svar på det her.

Det udspil, som socialministeren er kommet med, viser i hvert fald ikke nogen vilje til et bredt forlig, og jeg håber inderligt, at forslaget ikke bliver til konkret lovgivning. Gør det det, så vil vi have lavet det om, så snart det er parlamentarisk muligt for socialdemokratiet. Vi tror ganske enkelt ikke på modellen. Vi synes, den er mere skadelig end slet ingenting.

Så bliver jeg nødt til at sige noget om den sociale pensionsfond, som jo er en af de tre ting, som vi her skal diskutere. Ministeren har været nødt til at skaffe hjemmel til, at pengene tages fra den sociale pensionsfond. Nu er ministeren jo selv jurist, og jeg kunne egentlig godt tænke mig at spørge hende: hvad kalder man det juridiske begreb – jeg vil godt give en vejledning, det er et sted i straffeloven efter min opfattelse – hvad kalder man det, når man udskriver en regning og tager pengene, vel vidende, at der ikke er dækning for det?

Det er ikke den rigtige regning. Ser vi på modellen, der anvendes i Sverige, hvor et sted imellem 20 og 30 pct. af gruppen er delpensionister, og ved vi, at omkring 80 pct. af alle i årgangen er efterlønsmodtagere, så kan vi sige os selv, at langt den største gruppe delpensionister enten er efterlønsmodtagere eller potentielle efterlønsmodtagere. Hvordan det skal kunne komme til at koste næsten 1 mia kr., får stå hen. Jeg kan love ministeren, at vi vil gøre, hvad vi kan for at afsløre det regnestykke under udvalgsarbejdet, og vi vil heller ikke skåne ministeren i den offentlige debat.

Vi mener, at den sociale pensionsfonds midler, dem, der er tilbage, rettelig tilhører dem, der er alderspensionister. Og hvis man ikke vil give disse midler til dem, så synes jeg, man skal sige det. Hvis man vil have en finanspolitisk besparelse, så synes jeg, man skal sige det. Socialdemokratiet har for den sags skyld også været med til at udskyde udbetalingerne, jeg synes bare, man skal kalde det ved det rette navn. Jeg tror også, ministeren er klar over, at det forslag, hun kommer med, er langt dårligere end det, som social-

[Erik B. Smith]

demokratiet fremsatte, og jeg tror egentlig, at det er begrundet i udsigten til, at den milliard kroner måske ad den vej kan smutte udenom, så man undgår for meget ballade. Hvis det er tilfældet, vil jeg indtrængende opfordre ministeren til at overveje situationen igen.

Vi er parate til at snakke om tjenestemændene, vi er parate til at snakke om de selvstændige erhvervsdrivende, men vort forslag for A-kassemødtagerne har vi lavet, det har vi lagt frem, og det mener vi er langt, langt bedre. Vi har ikke genfremsat forslaget. Vi vil overveje, om vi skal gøre det eller ej, det afhænger af den melding, som socialministerens lovforslag får. Der er ingen grund til at lave demonstrationsfremsættelser, hvis der er parlamentarisk flertal for det, men vi mener fortsat, at vort forslag er det bedste.

Agnete Laustsen (KF):

Da mit partis ordfører, fru Karen Højte Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på hendes vegne gøre et par bemærkninger til de foreliggende lovforslag.

De drejer sig jo som allerede nævnt om en genfremsættelse af forslaget fra foråret, i alle tilfælde det, der vedrører lovforslag nr. L 26, og det er derfor næppe rimeligt her detaljeret at gentage, hvad der fra konservativ side blev fremført ved førstebehandlingen den 15. maj 1985, og jeg skal derfor blot henvise til ordførelsen fra dengang.

Socialudvalget har efterfølgende modtaget de udtalelser vedrørende lovforslaget, som ministeren har fået fra en lang række implicerede organisationer, og jeg synes i modsætning til hr. Erik B. Smith, at der er god grund til at glæde sig over den markant positive holdning, der kommer til udtryk i disse udtalelser. Tilslutningen til at give lønmodtagerne mulighed for gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet kombineret med en gradvis reduktion af lønindtægten er udtryk for et bredt ønske om fleksibilitet, en fleksibilitet, vi i dag mangler, og det tyder på, at forslaget imødekommer et behov hos såvel arbejdsgivere som arbejdstagere.

Jeg synes også, det er tilfredsstillende at konstatere, at der peges på både det ønskelige og det rimelige i, at de selvstændige erhvervsdrivende får tilbud om delpension.

Det fremgår da også, at de selvstændiges organisationer gerne vil medvirke realistisk og konstruktivt til en afklaring af de problemer af teknisk karakter, som jeg er enig i utvivlsomt kan opstå med hensyn til adgangskriterier og fastsættelse af arbejdstid og indtægt for den selvstændige og, vil jeg gerne tilføje, for den medhjælpende ægtefælle, det være sig M eller K.

Jeg er også glad for, at det understreges, at problemerne ikke er mere komplicerede, end at de naturligt lader sig løse, så heller ikke på dette punkt kan jeg dele hr. Erik B. Smiths pessimisme.

For det konservative folkeparti er det helt afgørende, at lønmodtagerne og de selvstændige gives samme muligheder for at opnå delpension, idet vi betragter tilbuddet til de ældre om delpension som et af de betydeligste fremskridt på pensionsområdet inden for de sidste mange år. Befolkningens ønske om mulighed for selv at afgøre, hvornår og i hvilket omfang man ønsker at trække sig tilbage, er som nævnt i øvrigt bekræftet af den undersøgelse, som socialforskningsinstituttet har foretaget.

Jeg skal herudover give tilslutning til de to næste lovforslag, dels forslaget om ændring af lov om den sociale pensionsfond som følge af indførelsen af delpensionen, dels forslaget om ændring af lov om dagpenge ved sygdom eller fødsel, således at der skabes mulighed for henholdsvis at finansiere delpension af midler fra den sociale pensionsfond og at sikre, at delpensionister under sygdom kan få dagpenge til erstatning for den bortfaldne lønindtægt, ligesom det skal sikres, at de pågældende, når delpensionen bortfalder efter en sammenhængende sygeperiode på mere end 13 uger, kan få dagpenge beregnet på grundlag af lønindtægten for deltidsarbejde og den bortfaldne delpension. Vi betragter som nævnt dette forslag som et meget væsentligt forslag, og vi vil støtte det varmt under den kommende udvalgsbehandling.

Thor Pedersen (V):

Jeg vil gerne takke ministeren for, at dette forslag til en pensionsreform allerede genfremsættes nu. Det skal ikke være nogen hemmelighed, at jeg overhovedet ikke forstår hr. Erik B. Smiths negative indstilling, og jeg

[Thor Pedersen]

forstår slet ikke, at hr. Erik B. Smith siger, at han ikke i den efterfølgende debat vil skåne ministeren, for det, hr. Erik B. Smith så i virkeligheden skal skåne ministeren for, er alle de positive udtalelser og tilkendegivelser, der allerede er kommet fra såvel lønmodtagere som selvstændige.

Vi anser i venstre, at det er en af de største nyskabelser og et af de største fremskridt, når det gælder om at tilpasse beskæftigelsesvilkårene til det enkelte menneskes ønsker og muligheder. Vi ønsker, at mulighederne for beskæftigelse, også når vi kommer op i årene, i videst muligt omfang tager hensyn til, at vi alle er forskellige, også når det gælder arbejdslyst og helbred. Vi finder det derfor principielt rigtigt, at det som foreslået er den enkelte selv, der aftaler sin arbejdstid med sin arbejdsgiver. Alene herved tilgodeses den enkeltes behov og muligheder.

I venstre finder vi det også rigtigt, at alle får ret til samme delpensionsydelse uanset tidligere indkomst, ligesom det må være rigtigt, at delpensionsydelsen aftrappes, som vi kender det ved efterlønsordningen. Herved opnår vi den gradvise overgang til almindelige folkepensionsvilkår.

Jeg skal også fremhæve, at forslaget om delpension ikke afløser eksisterende ordninger, men supplerer disse. Med den foreslåede delpensionsordning lever vi op til vore liberale ideer om fleksibilitet. Der vil ikke være tale om en absolut og brat overgang fra aktiv beskæftigelse til en pensionisttilværelse, men om en smidig løsning, hvor den enkelte selv kan vælge, om og hvornår i perioden fra det 60. til det 67. år man ønsker at overgå til delpension.

Hvad vi anser for endnu vigtigere er, at der er mulighed for at omgøre sit valg, gå tilbage til øget beskæftigelse, hvis helbred og arbejdslyst senere skulle betinge det. Der er ikke alene tale om en reform i vort sociale system, men om en virkelig landvinding. Jeg er meget tilfreds med, at det er den nuværende liberal-borgerlige regering, der kommer til at stå som skaberen af dette. Ministeren viser her sin og regeringens lønmodtagervenlige holdning, som vi kender den. Forslaget vil uden tvivl på lidt længere sigt også have den store fordel, at langt flere organisationer, end tilfældet er i dag, vil blive lydøre over for lønmodtagernes ønsker om individuelle, fleksible arbejdstidsregler.

Men i venstre har vi også den klare forståelse, at også selvstændige erhvervsdrivende kan blive nedslidte og have mindre erhvervs-evne op i årene. Det er derfor helt afgørende for venstre, at forslaget om delpension også kommer til at omfatte denne gruppe. De selvstændige erhvervsdrivende har samme krav på de mulige offentlige goder som lønmodtagerne. Vi har alle været med til at betale til den sociale pensionsfond, som forudsættes at finansiere ordningen. Vi ønsker derfor i venstre, at der bliver tale om en retfærdig, afbalanceret delpensionsordning.

Vi hilser med tilfredshed, at det lovtekniske arbejde med formulering af pensionsreglerne for de selvstændige allerede er sat i gang. Der vil sikkert vise sig forskellige spørgsmål, der skal afklares i forbindelse med lovtæksten, men her vil der kun være brug for én eneste ting, politisk vilje, og den har venstre. I venstre kan vi helhjertet støtte dette forslag til en banebrydende pensionsreform. Vor indsats i udvalgsarbejdet vil også klart markere dette.

Endvidere kan jeg anbefale lovforslagene nr. L 27 og nr. L 28. Vi er enige i det rigtige i, at delpensionen skal nævnes i loven om den sociale pensionsfond, ligesom jeg gerne vil fremhæve, at jeg finder, at det er en god og rigtig måde at anvende midlerne fra denne fond på. Det vil også være en rigtig løsning, at delpensionister under sygdom kan få dagpenge til erstatning for den bortfaldne lønindtægt. På samme måde ønsker vi i venstre at sikre, at dagpengene kan beregnes på grundlag af lønindtægt og delpension i det tilfælde, hvor mere end 13 ugers sammenhængende sygeperiode medfører, at delpensionen bortfalder. Også disse to lovforslag vil vi tilsige en velvillig udvalgsbehandling.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Når hr. Thor Pedersen, og jeg citerer efter hukommelsen, siger: »alle de positive tilkendegivelser, der er kommet fra lønmodtagere«, kunne hr. Thor Pedersen så ikke oplyse folketinget om, hvad det er for lønmodtagerorganisationer, der er kommet med disse positive tilkendegivelser? Og kunne hr. Thor Pedersen så ikke samtidig bekræfte over for folketinget, at LO, landets største lønmodtagerorganisation med over 1 million medlem-

[Erik B. Smith]

mer, skriftligt over for folketingets socialudvalg har taget afstand fra socialministerens forslag, og vil hr. Thor Pedersen ikke samtidig lige fortælle folketinget, om det betyder noget for venstre, eller om det er noget, der er fuldstændig underordnet for venstre?

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Må jeg sige om de positive tilkendegivelser, at hvad angår de selvstændige ligger der jo talrige tilkendegivelser til samtlige medlemmer vedrørende de selvstændiges organisationers indstilling til lovforslaget om delpension. De er stort set alle entydigt positive.

På mine rejser ude i det ganske land også i denne sommer er jeg ikke et eneste sted stødt på modstand blandt mødedeltagere, blandt lønmodtagere, mod de tanker, der ligger bag delpensionsforslaget, og for mig er det fuldstændig uforståeligt, at LO på nuværende tidspunkt ikke er tilfreds med det forslag, der er fremsat. Det er uforståeligt, og jeg tror, at når arbejdet kommer i gang i udvalgene, så vil både LO og forhåbentlig også hr. Erik B. Smith se, at der er så mange positive sider ved denne sag, at socialdemokratiet ikke kan tåle at stå uden for et samarbejde og måske et forlig om lovforslagene.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Nu kan jeg forstå, at hr. Thor Pedersen med lønmodtagere mener selvstændige, og det er selvfølgelig en oplysning. Jeg vil ikke bestride, at de selvstændiges organisationer har udtalt sig meget positivt om ministerens forslag; det kan jeg godt forstå, og det siger jeg netop vi vil gå positivt ind i for så vidt angår denne gruppe. Men når hr. Thor Pedersen ikke kan nævne en eneste lønmodtagerorganisation, er det, fordi der ikke er nogen. De synes ikke om det, de har simpelt hen taget afstand fra det. Det har LO altså også gjort, og det er lidt kedeligt, at hr. Thor Pedersen ikke kan forstå hvorfor, men det må vi jo så opgive.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Så vil jeg gerne bede hr. Erik B. Smith fortælle mig, hvad det er, I ikke kan forstå.

Hvad er det i dette forslag, der er så skadeligt for lønmodtagerne? Hvor er det, lønmodtagerne bør sige: ja men det er en dårlig ordning for os? Må vi så ikke få det at vide her i salen?

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Det er jo en umulig opgave i en kort bemærkning at forklare hr. Thor Pedersen, hvad det er, hr. Thor Pedersen ikke kan forstå, men jeg vil gerne sige igen, hr. Thor Pedersen: vi mener, det er utrolig farligt at skabe et lovmæssigt grundlag for at jage 60-66-årige personer rundt på arbejdsmarkedet, bede dem om at gå ind i ordningen og ud af ordningen, alt efter hvordan produktionen er, bede dem om at trappe op i tid og trappe ned i tid, alt efter hvordan produktionen er. Der er ingen socialpolitik i det. Det er ikke et spørgsmål om, at man på denne måde gradvis vænner sig til, at man skal være pensionist. Det er et spørgsmål om, at man regulerer sig i forholdet til den produktionskapacitet, den pågældende virksomhed har.

Det andet, vi siger, er, at det ikke nytter noget at overlade til den enkelte på den enkelte arbejdsplads at aftale, hvordan man kan få nedsat sin arbejdstid. Det må arbejdsmarkedets parter prøve at aftale nogle generelle ordninger om. Derfor skal det accepteres af begge arbejdsmarkedets parter. Her er LO ikke med, og derfor er det et forslag, som ganske enkelt ikke kommer til at fungere.

Endelig er der hele det administrative system, som ministeren bygger op, og som vi rent ud sagt ikke tror på. Det åbner åbenbare muligheder for at give de mennesker, der går ind i ordningen, store ekstraregninger, fordi de har taget fejl med hensyn til den tid, som de havde forventet at de skulle have nedsat arbejdstiden med.

Jeg kunne såmænd blive ved, men det tillader korte bemærkninger som bekendt ikke.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Jeg forstår overhovedet ikke hr. Erik B. Smiths menneskesyn, når han taler om, at lønmodtagere er nogle mennesker, der jages og tvinges og vristes rundt på arbejdsmarkedet. Sådan opfatter jeg det ikke. Der er tale

[Thor Pedersen]

om selvstændige mennesker med egen vilje, og det, det drejer sig om her, er, at man giver dem mulighed for selv at vælge delpension efter aftale med egen arbejdsgiver. For os er arbejdsgiverne heller ikke den store stygge ulv, men almindelige, fornuftige mennesker ligesom lønmodtagerne. Der er altså ikke tale om at jage nogle hverken ind eller ud af arbejdsmarkedet, men om at give et tilbud til almindelige, sunde, selvstændige danske mennesker.

Birthe Hansen (SF):

Socialministerens forslag om delpension har ud over nogle redaktionelle ændringer ikke undergået nogen forandring i sommerens løb. Desværre er lovforslaget i sit indhold lig det, vi havde til behandling i maj, og når jeg siger desværre, er det, fordi vi stadig i SF ønsker at gøre det lettere for den enkelte at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet ud fra eget ønske og egne behov. Men vi ønsker det som en ret og ikke bare som en mulighed afhængig af arbejdsgiverens velvilje.

Og lad os så blive ved arbejdsgiverne lidt endnu, for forslaget kan også bruges over for den 60-66-årige, der ikke opfylder arbejdspladsens præstationskrav, og som så under frivillig tvang går på delpension. Intet i lovforslaget sikrer det nødvendige antal deltidsjob. Intet sikrer, at frigjorte timer giver beskæftigelse til andre. Kort sagt: ingen ret, ingen sikring, alene en mulighed og også en mulighed, som – hvis det står til Dansk Arbejdsgiverforening – skal bruges til at afskaffe den ret, som nogle i dag har, nemlig retten til at gå på efterløn. Når både direktør Schade-Poulsen og Steen A. Rasmussen fra Dansk Arbejdsgiverforening ønsker efterlønnen afskaffet med indførelsen af socialministerens delpension ud fra nogle argumenter om, at der vil opstå forvirring og fejlvalg ved at have to systemer kørende for de 60-66-årige, så synes jeg, vi skal til at passe på, for hovedprincippet, det enkelte menneskes ønske om selv at bestemme og tilrettelægge sin tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, sikres kun ved flere valgmuligheder og ikke ved indskrænkninger.

En af medarbejderne ved socialforskningsinstituttet, cand. polit. Henning Poulsen, skriver i Politiken den 4. oktober i år, at det ikke direkte kan være efterlønnsfej, at arbejds-

markedet ikke er tilstrækkelig fleksibelt og smidigt over for de ældre.

Vi kan godt se, at der er et flertal for socialministerens delpension på grund af de radikales aftale med regeringen. Vi forstår også ønsket om, at de selvstændige skal have mulighed for delpension, men det, vi ikke forstår, er, at det er socialministeren, der fremsætter forslaget om delpension. Det havde været ulige nemmere at lade delpensionen betale af arbejdsgiver- og lønmodtagerbidrag og for lønmodtagernes vedkommende basere dem på reglerne for efterlønsordningen i stedet for at knytte den til ATP-ordningen.

Så vil man spørge: hvad så med de selvstændige? Ja, man har jo fået løst deres problemer vedrørende A-kasse og sygedagpenge, og så kunne man vel også finde en rimelig løsning vedrørende delpension til de selvstændige. Og så kunne hele problematikken i forbindelse med delpension være en arbejdsmarkedsordning, hvilket efter vores mening ville være rimeligt, i stedet for at gøre det til en social pension. Men så kan jeg også godt se, at grundlaget for at tage pengene i den sociale pensionsfond smuldrer, for det er jo for at retfærdiggøre denne handling, at regeringen lader socialministeren fremsætte lovforslaget om delpension.

Da SF i 1970 stemte imod loven om den sociale pensionsfond, var det af to grunde. For det første, fordi vi hellere havde set en samlet pensionsreform gennemført allerede dengang, og vi fremsatte også forslag derom. For det andet, fordi vi ikke troede på, at pengene i den sociale pensionsfond ville komme de pensionister til gode, man brugte som argument for at gennemføre loven. Den sociale pensionsfond var efter vor mening kun en ekstra beskatning af hele befolkningen. Men det skal ikke forhindre os i at sige i dag, 15 år efter, at tager regeringen nu de sidste udisponerede midler i brug for gennemførelse af delpension, så vil vi meget, meget hurtigt komme med et beslutningsforslag om forbedring af folkepensionen. Vi nærmer os nemlig økonomiske forskelle mellem socialpension og private pensioner, som vil skabe endnu større økonomiske uligheder i samfundet, end vi har i forvejen, og derfor er det her og nu, vi skal forbedre folkepensionen, og ikke ud i en fjern fremtid. Og vi går selvfølgelig ud fra, at der vil kunne skabes flertal for vores forslag om en forbedring af

[Birthe Hansen]

folkepensionen med alle de kønne ord om forbedringer for folkepensionisterne, som ustandselig lyder fra denne talerstol.

Så vil jeg slutte med at sige noget om den kvindepolitiske vinkel i forslaget, som socialministeren på et tidspunkt tidligere på året nævnte. Dengang troede jeg, socialministeren mente, at der var noget positivt ved den vinkel, men det har jeg opdaget at jeg fuldstændig har misforstået, for netop ligestillingsrådet har sagt, at mange kvinder forhindres i at kunne gøre brug af delpensionen på grund af kravet om gennem de seneste 20 år at have været betalende til ATP-ordningen før overgang til delpension i et omfang, der svarer til 10 års fuldtidsbeskæftigelse. Netop de kvinder, der i de senere år er kommet ud på arbejdsmarkedet, er oppe i årene og arbejder i forvejen på deltid. Også kravet om fast bopæl i Danmark kan give problemer for kvinder. Det vil f.eks. kunne blive et reelt problem for Dansk Sygeplejeråds medlemmer, som det fremgår af bladet »Sygeplejersken«, nr. 35 af den 28. august 1985, hvor der gøres opmærksom på, at lovforslaget med sit krav om fast bopæl her i landet muligvis vil stille sygeplejersker, der er udsendt til Grønland, ringere. Det er et spørgsmål, som vi meget ønsker at få afklaret under udvalgsarbejdet.

SF støtter den enkeltes mulighed for en fleksibel tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, men ikke i den form, hvori det her er fremsat af socialministeren.

Aase Olesen (RV):

Som det allerede er sagt, er dette en genfremsættelse, og jeg skal derfor ikke gentage den tidligere melding; den vil være kendt og er positiv over for regeringens forslag. Men jeg vil med det samme gerne sige, at når SF's ordfører siger, at hun godt kan se, at der er et flertal for regeringens forslag på grund af det radikale venstres aftale med regeringen, så ved jeg ikke, hvad det er for en aftale. Jeg har hele tiden ment, at vi i pensionsspørgsmålet bør gøre os særdeles meget umage med at forsøge at få så bredt et flertal som muligt. Den siksakkurs, som hr. Erik B. Smith lagde op til i sit indlæg ved at sige, at nu kunne man bare gennemføre dette her, og så skulle han nok, så snart han fik et andet flertal her i folketingsalen, lave det om, kan vi simpelt hen ikke være bekendt at byde befolkningen.

Det mente jeg også, da vi diskuterede førtidspensionsreformen, og det mener jeg selvfølgelig også i denne sag.

Derfor må vi meget nøje, punkt for punkt, prøve at dechifrere, hvad det var, hr. Erik B. Smith sagde. Jeg må indrømme, at jeg synes, der var en hel del modsigelser i det, men det kan jo være, jeg ikke var hurtig nok til at notere. Jeg har også noteret mig de indvendinger, der er kommet fra LO's side, men at det skulle være så umuligt at finde løsninger på nogle af de problemer, som rejses her, som hr. Erik B. Smith synes at antage, har jeg altså svært ved at se, og jeg kan ikke læse bemærkningerne til lovforslaget eller for den sags skyld ministerens fremsættelsestale som andet end en invitation til at få diskuteret dette her grundigt igennem. Jeg synes egentlig ikke, der er nogen grund til at bebrejde ministeren, at hun genfremsætter lovforslaget, for så lægger vi dog diskussionen åbent frem her i salen: Sidder man i en lukket forsamling og afgør tingene, således som det kan være nødvendigt med særlig svære sager, så er der egentlig ikke meget at gøre, når vi kommer her ned i salen.

Herudover vil jeg sige, at vi i udvalgsarbejdet i år specielt vil interessere os for de økonomiske konsekvenser. Jeg tror, at det er meget, meget svært at skønne om, hvor mange der vil bruge denne ordning. Vi kan jo bare huske på, hvor svært det var for den foregående regering at skønne over, hvordan det ville gå med efterlønsmodtagernes antal. Det er vist nærmest blevet femdoblet i forhold til det, man troede. Dernæst vil vi selvfølgelig også interessere os for de regler, som ministeren siger hun vil udarbejde. Jeg er ikke så sikker på, at det skal være i form af en bemyndigelse. Jeg tror nok, at socialudvalget skal interessere sig en hel del for det spørgsmål, ikke mindst fordi det hænger nøje sammen med den virksomhedsordning, som vi får indført i forbindelse med skattereformen. Det skulle meget nødt gå sådan, at man kun på papiret fik ret til en delpension, medens man i virkeligheden verden kun meget sjældent så den. Det er jo det, der er i vejen med efterlønsordningen. Det ser så smukt ud, at selvstændige også er omfattet, men i praksis kan de, der er mindre velbærgede, dvs. de, der bliver ved med at køre f.eks. med en landbrugsejendom eller med en lille skrantende virksomhed i form af en bu-

[Aase Olesen]

tik, ikke få noget. Når det kommer til stykket, når de skal til at have efterløn, for slet ikke at snakke om, hvis en medarbejdende ægtefælle vil gå på efterløn, så kan hun slet ingenting få, hvis manden f.eks. fortsætter.

Der er altså en masse problemer, og jeg synes specielt spørgsmålet om de medarbejdende ægtefæller må være meget vanskeligt at løse. Jeg håber, når man fra socialdemokratiets side siger, at man også ønsker, at de selvstændige skal med, og at man også ønsker, at tjenestemændene skal med, at så er det ærligt ment, og så kan vi selvfølgelig også finde en løsning. Men jeg vil i hvert fald gerne melde, at den konstruktion, der findes i efterlønsordningen, er lynende uretfærdig over for selvstændige, der kan betale i årevis til deres arbejdsløshedsforsikring og så opleve, at de er berettiget til at få 10 kr. Det kan vi simpelt hen ikke være bekendt, og den fejl vil vi ikke være med til at gøre én gang til.

Efterlønsordningen blev jo i det hele taget en ordning, som for alle lønmodtageres vedkommende var til gavn for de svageste. Det må man vel nok sige, og vi vil meget gerne sikre, at der ikke er svage grupper i dette system, som falder igennem. Derfor er jeg enig i de synspunkter, som fru Birthe Hansen kom med vedrørende kvinder, som specielt vil blive ramt af deltidsreglerne eller af reglen om de 10 års fulde ATP-indbetalinger. Hvis man har arbejdet i 20 år som deltidsansat, kan man meget nemt komme i klemme her.

Så vil jeg sige til sidst om pensionsdebatten generelt, når vi nu også har nævnt LOs modstand mod dette forslag, at jeg ikke kan gennemskue, hvorfor LO er så kritisk over for det her, men jeg vil godt sige, at hvis man farer kritisk ud, samtidig med at man lægger et pensionsforslag frem, som indebærer en indtægtsregulering af folkepensionens grundbeløb, så mener jeg, at man på forhånd har lagt gift for sin egen troværdighed. Det er ikke i befolkningens og slet ikke i de svage gruppers interesse at begynde at indtægtsregulere folkepensionens grundbeløb, og derfor synes jeg, det er rimeligt i dag at sige, at alfa og omega for os er at fastholde folkepensionens grundbeløb ikke-indtægtsreguleret. Det er udgangspunktet for enhver diskussion om pensioner, det være sig offentlige eller private. Alt andet sætter kun enhver pensionspolitik i miskredit, og det havde væ-

ret rart i hvert fald, hvis man havde fået et sådant tilsagn fra den socialdemokratiske ordfører også.

(Kort bemærkning).

Birthe Hansen (SF):

Jeg kan selvfølgelig ikke gøre for, at fru Aase Olesen føler, det er lidt pinligt, at jeg siger, der er et flertal, og det er der bl.a. i kraft af de radikales aftaler. Når jeg siger det, er det da muligt, at det er på en forkert baggrund, men jeg mener helt bestemt, at forslaget i første omgang gik på, at de selvstændige først skulle kobles til på et senere tidspunkt. Der skulles laves en forsøgsordning i lighed med den i Sverige, men efter de radikales ønske er de selvstændige kommet med fra begyndelsen. Jeg beklager, hvis jeg har taget fejl.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Fru Aase Olesen inddrager LOs pensionsreformforslag i debatten, og her vil jeg gerne sige til oplysning, at der står i betænkningen, at grundprincippet med folkepensionen fremover skal være en høj grundydelse, enkle regler og løsning af samspilsproblemet. Så har man altså for at beregne forudsætningerne for, at det kan betale sig at lave en arbejdsmarkedspensionsordning, indlagt nogle modelforudsætninger. Det kan godt være, at der er nogle andre modelforudsætninger, men de tre principper, høj grundydelse, enkle regler og løsning af samspilsproblemerne, det er det, fru Aase Olesen skal lægge mærke til, ikke indtægtsreguleringen.

(Kort bemærkning).

Aase Olesen (RV):

Jeg skal nok huske at lægge mærke til LOs oplæg. Jeg har fået det her til middag, men jeg har altså ikke fået det læst, jeg kender det kun fra aviserne. Men det er i hvert fald fremgået af pressen, at man ønsker at indtægtsregulere grundbeløbet, og hvis det er forkert, så er det da rart at få det at vide her.

Så vil jeg sige til SFs ordfører, at jeg da overhovedet ikke synes, det er spor pinligt, at vi en gang imellem har flertal sammen med regeringen, tværtimod; men jeg minder om, hvad vi sagde sidste år: ordningen skulle om-

[Aase Olesen]

fatte selvstændige, og det lovede ministeren. Det er nu indføjet som en bemyndigelse, og så sagde jeg i mit indlæg, at det troede jeg ikke var nok. Jeg tror i hvert fald, at vi meget klart i udvalget skal interessere os for, hvad det er for nogle regler, der skal gælde. Vi ved jo alle sammen, hvordan vi har det med bemyndigelser til socialministre – det gælder vist alle her i salen – det er vi ikke så forfærdelig begejstrede for, i hvert fald ikke hvis vi er i stand til at sige, hvad det er, vi vil have. Og i det omfang et flertal her kan finde ud af det, så er det det, vi ønsker, og så skal det selvfølgelig ind i loven. Det var det, jeg sagde i mit første indlæg.

Birgith Mogensen (CD):

Det er jo så som så med det brede flertal, som CD gerne havde set bag det delpensionsforslag, som vi i dag har til behandling, men måske kan der ske mirakler under udvalgsbehandlingen. Man har i det mindste lov til at håbe.

Faktisk skulle man tro, at der var tale om et rigtig skidt forslag, hvis man udelukkende lyttede til socialdemokratiet og venstrefløjspartierne, men det gør flertallet af vælgerne jo heldigvis ikke. Det er nemlig et godt forslag, der ligger på folketingets bord, og CD er lige så positivt indstillet over for det i dag, som vi var det ved førstebehandlingen den 15. maj 1985. Dette forslag tilbyder de flest mulige, såvel lønmodtagere som selvstændige i Danmark, at gå på delpension, når de er 60 år.

Forslaget er meget fleksibelt for den enkelte borger, overskueligt, og ikke mindst er det det første skridt på vejen til en opblødning af det meget stive pensionssystem, vi har, og som tiden er løbet fra.

Socialdemokratiet vil have en delefterløn i en kombination med efterlønnen. CD vil sammen med de øvrige regeringspartier og det radikale venstre have en delpension. Ordene dækker over det samme stykke af vejen, men så hører enigheden også op, og vi ender i et spørgsmål med ideologisk islæt: hvor hører delefterlønnen, delpensionen egentlig hjemme?

I CD er vi ikke i tvivl. Selvfølgelig er der tale om en social pension, som skal forvaltes i socialforvaltningerne og høre under socialministeriet, og som ikke skal forvaltes af ar-

bejdsløhedskasserne, hvilket socialdemokratiet og venstrefløjspartierne går ind for. Igen et eksempel på, at oppositionens fikse ideer om, at denne regering vil privatisere så meget, er uden belæg i virkeligheden.

Folkepensionsforpligtelsen er en samfundsopgave, der påhviler staten, og derfor finder vi det i CD ikke rimeligt, at medlemskab af en arbejdsløhedskasse er nødvendigt som berettigelse til at modtage delpension, når man ønsker at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet.

Der er faldet hårde ord om finansieringen af delpensionen både her i salen og i dagspressen, fordi midlerne kommer fra den sociale pensionsfond. Spil for galleriet og ordvalg som tyveri og konfiskation klæder ingen. Faktisk er der her tale om en virkelig god anvendelse af midlerne, som forhåbentlig vil komme mange mennesker til gode.

Nogle mener, at dette lovforslag er alt for arbejdsgivervenligt og kan misbruges på næsten alle leder og kanter. Det er der så meget der kan i dagens Danmark, hvis misbrug er det primære mål. Dette lovforslag rører også ved deltidsproblematikken, hvor socialdemokratiet og visse fagforeninger har en noget forældet indstilling. Kan dette forslag bidrage til en optøning, er det et skridt i den positive retning. Hvordan det skal ske, overlader vi trygt til arbejdsmarkedets parter selv at forhandle sig frem til. Vi har stukket rammerne ud og skal heller ikke andet. Parterne vil forhåbentlig yde hver deres positive indsats, så alle, der har lyst, også får adgangen til at gå på delpension.

Med dette ønske tilslutter vi os lovforslaget.

Tinning (VS):

I VS er vi selvfølgelig stadig væk tilhængere af, at den enkelte får mulighed for en gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, ligesom vi var det i maj måned, men det, der er i vejen med dette lovforslag fra ministeren, er jo pudsigt nok præcis det samme, som også var i vejen i maj måned. Der er jo faktisk ikke sket noget som helst ud over, at man nu foregiver at være nået lidt længere med de selvstændige, uden at det er til at se, hvordan man er det.

Problemet er først og fremmest formuleringen, således som den er sammenfattet i

[Tinning]

den skriftlige fremsættelsestale om, at den pågældende lønmodtager skal have deltidsjob efter aftale med sin arbejdsgiver, og jeg må egentlig indrømme, at jeg blev imponeret, da hr. Thor Pedersen var heroppe adskillige gange. Jeg kender hr. Thor Pedersens evne til at stille sig utrolig naivt an over for de mest simple politiske problemer. Nu lykkedes det hr. Thor Pedersen på én gang at gøre dette her til en reform af nærmest ukendte dimensioner og så samtidig at foregive, at når en arbejdsgiver samtaler med en ansat, så har vi to selvstændige mennesker. Ikke nogen styg ulv, ikke nogen stakkel, ikke nogen, der bliver jaget med, men to selvstændige mennesker, der snakker om, hvordan de nu skal finde ud af det her. Som om massearbejdsløsheden er gået fuldstændig hen over hovedet på hr. Thor Pedersen. Som om hr. Thor Pedersen bilder sig ind, at den reelle indflydelse og den reelle magt selvfølgelig er lige stor, hvad enten man nu tilfældigvis ejer en virksomhed eller man bare er deltidsansat og kun har været det et stykke tid. Som om det ikke betyder noget, fordi fornuften og samtalen osv. råder på landets virksomheder. Jeg synes, det er imponerende, at hr. Thor Pedersen kan blive ved med at hælde den slags ud herfra.

Problemet er lige præcis, at det ifølge lovforslaget ikke er nogen ret for den enkelte, og det skal det være. Vi kan diskutere, hvordan det så konkret skal organiseres. Hr. Erik B. Smith talte om, at man måske skulle forsøge at lade fagforeningerne eller fagbevægelsen på det lokale niveau forhandle direkte med arbejdsgiverne. Jeg ved ikke præcis, hvordan det skal udformes, og hvor meget ret der skal ligge i klubben, hvor meget i fagforeningen og hvor meget i forbundet osv. Det er heller ikke det afgørende. Det afgørende er, at enten laver vi en delpension af hensyn til de ældre, af hensyn til den enkelte, som ønsker en gradvis tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet, og hvis det er det, vi gør, så skal vi sikre, at det er en ret, som den enkelte har. Eller også laver vi en ordning, som såmænd vil passe de private arbejdsgivere og måske også de offentlige ganske udmærket, nemlig en ordning, hvorefter man kan sidde og lave aftaler om, at nu skal vi altså have nogle på deltid; så kan man lave en aftale om, at nu skal det hæves lidt, og nu skal det sænkes lidt osv. Og ude i det virkelige liv,

som det jo er nemt at glemme herinde, bliver det altså sådan, at de private arbejdsgivere får arbejdskraften på de betingelser, som de måtte have lyst til, alt efter hvordan de har tilrettelagt produktionen. Det er vi selvfølgelig overhovedet ikke positivt stemt over for og vil vi ikke være med til, og kernespørgsmålet her er i virkeligheden: er det en serviceforanstaltning for de private arbejdsgivere, eller er det noget, vi gør af hensyn til de ældre?

Blandt de øvrige ting, der er i vejen med det foreliggende lovforslag, er den nedtrapping af det økonomiske niveau, som sker. Vi bilder os ikke ind, at det kan ændres, men jeg vil dog nævne, at vi faktisk ser sådan på det, at i stedet for at forberede pensionisttilværelsen ved at nedtrappe folks indtægtsniveau, så mener vi, at man skulle hæve niveauet for pensionen, således at man på den måde undgår den bratte overgang. Men vi er helt klar over, at der er ikke noget at komme efter. Der bliver siddet solidt på kassen, og i den udstrækning der ikke sidder nok, henter man et par radikale, der hellere end gerne hjælper med.

Finansieringen fra den sociale pensionsfond er der sådan set heller ikke noget at sige til. Alle og enhver, inklusive ministeren, ved, at det er en grovhed og en streg. Måske går den ikke ud over det, vi er vant til herindefra, fordi der foregår lidt af hvert, men den hører helt afgjort til i den grove ende. Jeg mener, at det er en skærpende omstændighed, om jeg så må sige, at det nu er, jeg ved ikke for hvilket nummer gang, man laver om på den sociale pensionsfond, men hr. Erik B. Smith havde jo ret i, at socialdemokratiet for så vidt måske havde været med til noget, der lignede. Ja, det tør siges. Og der er heller ikke mere at sige om det. At dette nu også skal finansieres via den sociale pensionsfond, er på alle måder urimeligt. Jeg vil godt være med til, som hr. Erik B. Smith lovede, at kigge regnestykkerne igennem.

Vi skal selvfølgelig også have kigget på, om lovforslaget kan ændres, sådan at vi undgår den direkte kvindefjendskhed, som er indbygget i det. Det forestiller jeg mig dog ikke har været en hensigt fra ministerens side.

Som VSer er det egentlig skægt at være med i denne debat. Da efterlønsordningen var oppe til debat i sin tid, og da den blev

[Tinning]

indført, sagde vi: det her er noget underligt noget, for på den ene side synes vi, det er en god idé, fordi det giver mulighed for den gradvise tilbagetrækning fra arbejdsmarkedet. Men på den anden side er det noget skidt, fordi ordningen er bygget således op, at når folk én gang er gået ud, så bliver de ude og kan ikke komme ind igen. Så var der også dette med den økonomiske nedtrapning eller nedtrapningen af niveauet, som var indbygget i ordningen, som vi kritiserede. Og nu står vi i dag, så vidt jeg kan høre det, med et socialdemokrati, der er villig til at lytte, måske fordi kritikken nu er nået ind i egne rækker – hvad ved jeg – lytte til kritikken af, at efterlønsordningen er for usmidig, villig til i en eller anden forstand at diskutere, om vi måske kan gøre den lidt mere blød og lidt mere smidig. Og vi står egentlig også med et lovforslag, der i hvert fald foregiver at ville imødekomme behovet hos den enkelte for den gradvise tilbagetrækning.

Så jeg synes også – det er i tråd med det, fru Aase Olesen siger – at det ville være ærgerligt at opgive forsøgene i hvert fald på at opnå bred enighed. Nu er det jo ikke hver dag, VS lægger op til et forlig i bred enighed, men det ville være ærgerligt at opgive forsøgene på at opnå bred enighed omkring dette her. Når man står og lytter til debatten, så siger alle jo: ja men selvfølgelig skal vi have de selvstændige ind, selvfølgelig skal vi have tjenestemændene ind, selvfølgelig skal der også gøres noget for lønarbejderne, selvfølgelig er det noget skidt, at kvinderne får for dårlige muligheder. Og jeg er i hvert fald enig med fru Aase Olesen i, at det værste, der kunne ske, ville være at lave en eller anden ordning, som blev lavet om efter nogle års forløb. Hvornår hr. Erik B. Smith overhovedet får parlamentarisk mulighed for at foretage sig noget som helst, er selvfølgelig et temmelig uklart spørgsmål, men det værste, vi ville kunne gøre, var at lave en ordning, der, lad os så sige inden for en kortere år-række, blev lavet om igen. Det var vel formentlig også mest af alt et forsøg på at rasle med sablen eller spejderkniven, hvad det nu er.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Hr. Tinning kommenterede mine naive forestillinger omkring det Danmarksbillede, der tegner sig af, hvor denne lov skal gælde, når den nu engang bliver vedtaget, sikkert med et bredt flertal i dette folketing. Spørgsmålet er, hvem det egentlig er, der opfatter Danmarksbilledet naivt. Det virkelige billede siger, at ca. halvdelen af samtlige lønmodtagere er beskæftiget i den offentlige sektor. Min erfaring siger mig, at der er en stor grad af samtale og sund fornuft mellem ledelse – det kan være helt op til ministeren, det kan være til amtsråd, amtsborgmestre, byråd og borgmestre – og lønmodtagere. Heri indgår også fordeling af arbejde, valg af arbejdstid efter samtaler og sund fornuft, og det er den samme samtale og sunde fornuft, der præger det store billede af private virksomheder i dette land.

Den opfattelse, hr. Tinning har, kunne passende være, at vi er et samfund med mange store virksomheder med mange ansatte. Der er ca. 110.000 virksomheder i dette land med under 10 ansatte. Det er her, den største del af de privat engagerede lønmodtagere er beskæftiget, og i den type af virksomheder er det sådan, at det igen foregår ved samtale og sund fornuft mellem leder, virksomhedsindehaver, og ansatte. Og det har vi også fuld tillid til vil være fungerende, når delpensionsvilkårene skal aftales. Det er stadig ikke den store stygge ulv, der jager rundt med medarbejderne. Det er et fortegnet billede, og det er i virkeligheden en urimelighed over for de mennesker, der lever i dette Danmarksbillede.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Hr. Thor Pedersens talstørrelser var jo stort set noget vrøvl. Det er ikke rigtigt, at halvdelen af lønmodtagerne er ansat i den offentlige sektor, men lad det være. Jeg mener, vi kan sætte os ind og finde en grundbog i samfundsfag – jeg har en liggende derhjemme, jeg er uddannet gymnasielærer i samfundsfag – så kan vi gennemgå arbejdstyrkens sammensætning. Det er ikke det, der er afgørende.

Det, som er anderledes interessant, hr. Thor Pedersen, er, at selvfølgelig synes katten, at det er så hyggeligt at snakke med musen. Det hele foregår fornuftigt, der er orden

[Tinning]

og der er system, og der sker ikke noget uforudset, og vi finder alle sammen ud af det. Problemet er bare, at nogle gange går det altså galt for musen. Og det, jeg siger, er, at uanset hvor megen samtale og ledelsesforståelse og kurser, og hvad ved jeg, hr. Thor Pedersen kan minde mig om, så er det nu sådan, hvad enten vi snakker offentligt ansatte eller privat ansatte, at der er forskel på at sidde på flæsket som arbejdsgiveren og på at være den enkelte ansatte, som har tre muligheder: 1) afskedigelse, 2) fortsætte på de vilkår, som allerede gælder, 3) indgå en såkaldt frivillig aftale med arbejdsgiveren om at ændre på arbejdsforholdet.

Det er sådan, det forholder sig, og det handler selvfølgelig også i den sammenhæng om, at den stærke får sin ret.

Jeg ved godt, at hvis hr. Thor Pedersen endelig forstod det, så ville det meste af det ideologiske grundlag for hr. Thor Pedersens parti jo skvatte til jorden, så jeg forventer sådan set ikke at komme nogen vegne. Jeg synes bare, jeg ville sige, at det at give alle frihed til at snakke sammen er ikke det samme som, at alle derved får lige muligheder.

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Forskellen i menneskesyn er alene, at vi anser danskerne, også lønmodtagerne, for at være selvstændige individer, der bedst selv ved, hvilken arbejdstid de ønsker, også efter det 60. år, og det er et synspunkt, der tilgodeses ved dette lovforslag. Der bliver en valgmulighed, og det er ikke jagede mennesker.

(Kort bemærkning).

Tinning (VS):

Det skal blive den sidste korte bemærkning, ganske uanset hvad hr. Thor Pedersen siger.

Det er jo ikke et spørgsmål om et menneskesyn. Hr. Thor Pedersen tror, at vi kan sætte os ind i læseværelset og udveksle synspunkter om vores anskuelse af mennesket og så løse problemet, men det er ikke et spørgsmål om, hvordan vi ser på mennesket. Det er et spørgsmål om, hvordan det fungerer ude i det faktiske liv på arbejdspladserne, og dér er det altså også sådan, at den stærkere har

det med at få sin ret. Det er klart, at det er svært at opdage for hr. Thor Pedersen, fordi han normalt er i den stærkes position, men ikke desto mindre er det faktisk sådan, det forholder sig. Men som sagt, uanset hvad hr. Thor Pedersen måtte sige: slut!

(Kort bemærkning).

Thor Pedersen (V):

Det skal så blive den sidste, og her må jeg sige, at den måde, det fungerer på ude i det danske erhvervsliv, er stille og roligt og fornuftigt.

Glønborg (KrF):

Når man som midlertidigt medlem er indkaldt en måned til dette høje ting, kan man naturligvis ikke forvente at nå alt, men jeg vil gerne have lov til i dag at udtrykke en helt personlig stor glæde over at få lov til at tale for netop denne lovgivning.

For nogle år siden havde jeg den fornøjelse at være en af forfatterne til kristeligt folkepartis familieprogram, og heri skrev vi netop om de ældres vilkår:

»Overgangen fra beskæftigelse til pension skal kunne ske glidende fra 60 års alderen. Der bør være bedre adgang til delvis pension kombineret med deltidsarbejde.«

Derfor står jeg med helt fast grund under fødderne, når jeg med glæde giver disse lovforslag et par gode ord med på vejen.

Der har ofte været fremdraget eksempler på umyndiggørelse af den ældre del af befolkningen. I mange år bestemte samfundet for dem, der havde nået pensionsalderen, at man fra den ene dag til den anden skulle træde fra fuld arbejdsindsats over til en heltids pensionisttilværelse. Mange havde meget vanskeligt ved at komme over dette spring; for nogle blev det nærmest et chok.

For nogle år siden gav man så de ældre lov til selv at få indflydelse på datoen ved at indføre førtidspensionsordninger og efterlønsordning, men der var trods alt stadig tale om en pludselig, stærk forandring. Med lov om deltidspension nærmer vi os nu det ideelle. Svenskernes erfaring med en lignende lov gennem snart 10 år er meget positiv. Et meget stor flertal af de delpensionerede kan bekræfte, at de har undgået den såkaldte pensionskrise.

[Glønborg]

Det er meget vigtigt, at det forslag, vi har til behandling, har så stor fleksibilitet, som det er tilfældet. Her er virkelig tale om, at den ældre bevarer sin myndighed, selv kan træffe sine beslutninger og endda kan få lov til at gøre sine beslutninger om.

I en tid med arbejdsløshed er det naturligt, at vore ændringer i pensionsordningerne går i retning af at opmuntre folk til at gå tidligere på pension. Men får regeringens politik lov til at slå igennem, så vi om nogle år kan slippe af med arbejdsløsheden, kan der måske blive råd til, at vi kan gå den anden vej og lade de mennesker, der har lyst til det, få lov til at fortsætte et par år ekstra på arbejdsmarkedet.

Nogle af de pensionsmæssige tiltag, vi har lavet i de senere år, passer måske ikke helt sammen, og jeg forstår betænkeligheden over for, om vi nu kan få efterlønsordningen og delpensionsordningen til at hænge sammen. Betænkeligheden har været fremme i debatten i dagspressen i sommer og har skinnet igennem i nogle ordførertaler.

Men det undrer mig lidt, at nogle partier taler så varmt for, at det i så fald netop er efterlønsordningen, vi skal bevare. Delpensionsordningen har da flere fordele end efterlønsordningen. Efterlønsordningen var og er en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, og derfor er det naturligt, at den har været placeret i A-kasserne, men lad A-kasserne tage sig af dagpenge ved arbejdsløshed, og lad de offentlige pensioner ligge i det sociale system!

Jeg forstår ikke, at mennesker, som ellers har en stor social forståelse, har modvilje mod, at pensionen skal være en social ordning. Pension er, hvad enten den er deltids eller fuldtids, en velerhvervet rettighed for enhver borger i vort samfund.

Hr. Erik B. Smith talte imod, at delpensionen betales af pensionsfonden, og hr. Erik B. Smith skrev endda i sommer i Aktuelt, at man derved lader pensionisterne betale. Ærlig talt synes jeg, at hr. Erik B. Smith vender tingene helt på hovedet. Pensionsfondens midler er i sin tid kommet fra folk, der er i arbejde, den er betalt af skatteyderne, naturligvis, og formålet med pensionsfonden har hele tiden været, at den skulle forbedre pensionsordningerne. Delpension er da også en form for forbedring af pensionsordninger.

Pensionisterne får på en ny måde glæde af det, de har været med til at betale, mens de var i arbejde, så delpension kan efter min bedste overbevisning ikke være imod de intentioner, man havde, da man oprettede den sociale pensionsfond.

Der er et enkelt punkt, som jeg ved eftertanke er kommet til at tænke lidt over, og som jeg gerne vil have lov til at sætte et spørgsmålstegn ved. Det er kravet i slutningen af § 3, stk. 1, om, at arbejdstiden skal tilrettelægges med mindst 20 arbejdsdage i hvert kvartal. Jeg er kommet til at tænke over, at i visse erhverv vil den naturlige måde at bevare tilknytningen til erhvervet på være at komme og hjælpe til i de travle perioder. Jeg kan nævne gartneri, landbrug, mange butikker og hele hotel- og restaurationsbranchen, og jeg har tænkt over, om det er rimeligt ved lov at forhindre f.eks. en aftale om at komme en dag om ugen og så tage resten i branchens højsæson. Den bestemmelse synes jeg vi bør drøfte i udvalget, og den bør måske lempes eller eventuelt helt slettes.

En meget vigtig side af lovforslaget er, at det ikke blot skal gælde lønmodtagere, men også de selvstændige. Man kunne være lidt betænkelig ved, om det rent praktisk kan lade sig gøre at kontrollere arbejdstidsnedsættelsen for en selvstændig, men jeg forstår, at der arbejdes stærkt og intenst i socialministeriet med udformningen, og vi glæder os til, at resultatet af dette arbejde kan indgå i udvalgsarbejdet. Det er måske også rimeligt at drøfte, om nogle af reglerne, når de nu er udformet, kan flyttes fra ministerbemyndigelsen over i selve loven. Det er i det mindste noget, jeg synes vi bør være åbne over for.

(Kort bemærkning).

Erik B. Smith (S):

Hr. Glønborg havde læst en artikel af mig i Aktuelt, og det glæder mig naturligvis. Jeg er mere ked af, at hr. Glønborg ikke helt har forstået sigtet.

Når hr. Glønborg siger, at det helt klart falder inden for pensionsfondens formål, at pengene bruges til en delpension, vil jeg bede hr. Glønborg komme op og forklare mig det, for det forstår jeg faktisk ikke. Hvorfor har socialministeren været nødt til at skaffe sig hjemmel i lovforslag nr. L 27, som vi behandler her i dag, til at sikre, at man kan

[Erik B. Smith]

bruge pengene fra den sociale pensionsfond også til delpension? Hvis det er så åbenlyst indlysende, at det falder inden for pensionsfondens formål, skulle der vil ikke være nogen grund til at lave ændringer i loven, som folketinget så skulle spille sin tid med. Kunne hr. Glønborg ikke komme herop og forklare mig, hvorfor vi overhovedet behandler dette lovforslag, når det er hans opfattelse, at det falder inden for loven om pensionsfonden?

(Kort bemærkning).

Glønborg (KrF):

Det er igen det med at høre helt præcist, hvad der bliver sagt. Jeg sagde netop, at det faldt inden for de intentioner, man havde ved oprettelsen af pensionsfonden, og det mener jeg, men selv om en ting falder inden for intentionerne, kan det godt være nødvendigt at ændre lidt på bogstaven, og det er det, jeg mener er nødvendigt nu.

Dohrmann (FP):

På grund af et andet møde er vores ordfører desværre forhindret i at stå her, og jeg skal derfor på fremskridtspartiets vegne meddele, at vi ikke kan støtte de foreliggende forslag. Hr. Glønborg stod heroppe og pralede af regeringens fortjenester, men det, regeringen reelt har gjort, siden den kom til, er at forøge vores udlandsgæld, ja næsten fordoblet den. Det er den situation, vi befinder os i, og derfor synes vi i fremskridtspartiet, at skal nogen belønnes, er det dem, der gør en indsats, og ikke dem, der har lyst til at gå på pension.

De, der passer deres arbejde regelmæssigt, bliver straffet hårdere og hårdere. Alene i denne regerings periode er skatteprocenten steget med over 3 pct., lejeværdien af egen bolig er steget, og jeg kunne nævne en lang, lang række forslag, der er vedtaget, og som har gjort det endnu sværere at være dansker, vel at mærke for dem, der vil producere noget.

Jeg vil rose fru Aase Olesen for de bemærkninger, hun kom med vedrørende de selvstændige. Ministeren skriver i sine bemærkninger, at det omfatter både lønmodtagere og selvstændige, og så beder ministeren samtidig om en bemyndigelse. Jeg synes helt reelt – jeg ved ikke, om fru Aase Olesen ikke

turde sige det, men jeg gør i hvert fald – at det er et sjusket lovforslag, når ministeren på den ene side kommer og påstår, at det omfatter alle, og så bagefter beder om en bemyndigelse, således at man kan udstikke nogle retningslinjer, som ikke én – måske ikke engang ministeren, det får vi måske at høre om et øjeblik – aner hvad går ud på. Det er bluff, og det er sjusket lovgivning, og selvfølgelig skal ministeren og de partier, der kommer til at behandle dette forslag i udvalget, sørge for, at det helt klart af lovtæksten kommer til at fremgå, hvorledes også de selvstændige er stillet.

Jeg kan heller ikke lade være med at komme med den bemærkning, at hvis man virkelig vil gøre noget for pensionisterne – og her tænker jeg først og fremmest på folkepensionisterne – skulle man anvende pengene til at give en anstændig folkepension i stedet for at bruge pengene til en hel række andre ting. Giv folkepensionisterne en pension, de kan leve af, så de er fri for at bede om både den ene og den anden almisse, for det er desværre tilfældet i dag.

I stedet for at komme med alle disse forslag om delpension og førtidspension så kom med et regulært forslag om nedsættelse af folkepensionsalderen. Det var da noget helt andet, i stedet for at de, der måske har lyst til at holde nogle fridage el. lign., eller som ønsker at trappe ned, skal lønnes af det offentlige, noget, som igen de, der arbejder, kommer til at betale.

Dette forslag minder i uhyggelig grad om det forslag, der blev vedtaget for ikke så længe siden, hvorefter man gav 50.000 kr. til langtidsledige. De virkninger er ved at slå igennem nu, og da oplever vi jo igen, at mange, mange små selvstændige bliver ødelagt ved, at statskassen pumper 50.000 kr. ud til nogle, som måske ikke, i hvert fald ikke i alle tilfælde, har den store interesse i at få en levedygtig virksomhed op at stå. Her ødelægger man dem, der måske gennem mange, mange år har kørt en fornuftig forretning.

Jeg vil godt gentage, at de selvstændige – og det skal folketingets partier sørge for – skal ind i lovtæksten; det er ikke nok med de hensigtserklæringer, man her kommer med.

(Kort bemærkning).

Glønborg (KrF):

[Glønborg]

Jeg er da ked af, at hr. Dohrmann opfattede mine bemærkninger om regeringens indsats som pral. Jeg betragtede dem som et udtryk for et håb om, at et meget væsentligt problem, nemlig arbejdsløshedsproblemet, måtte blive løst, og jeg synes ikke, det er helt rimeligt, at hr. Dohrmann netop vil nedgøre den sag. Jeg må henvise hr. Dohrmann til – hvis han ikke kan huske det – at læse den udmærkede og helt præcise redegørelse, statsministeren gav i åbningsdebatten for netop arbejdsløshedstallets udvikling på grund af regeringens politik.

For øvrigt undrer det mig lidt, at fremskridtspartiet er imod det, som jeg netop talte om: myndiggørelsen af det enkelte menneske. Jeg sagde jo netop, at deltidspension ikke skulle være en arbejdsmarkedspolitisk foranstaltning, men at der skulle være en mulighed for for den enkelte selv at bestemme formen og tidspunktet for overgang til pensionisttilværelsen.

(Kort bemærkning).

Dohrmann (FP):

Sådan er det, når vi måske taler lidt forbi hinanden. Fremskridtspartiet har intet imod, at folk går på pension, de må gerne gøre det i 40 års alderen for min skyld, de skal bare selv betale.

Socialministeren (Elsebeth Kock-Petersen):

Jeg vil gerne først takke for den række af positive bemærkninger, der kom fra de fleste ordførere, for det, jeg lagde vægt på, var, at jeg tror, stort set alle sagde, at man var meget positiv over for, at der skulle være større fleksibilitet, bedre mulighed for den enkelte for at tilrettelægge overgangen fra arbejdsliv til pensionisttilværelse.

Dér, hvor jeg stødte ind i nogle problemer – det må jeg erkende – var, da jeg lyttede nøje efter, hvad der blev nævnt af kritikpunkter.

Jeg vil først vende mig til nogle af de punkter, som hr. Erik B. Smith var inde på.

Tjenestemænd og mindre selvstændige skal være med, sagde hr. Erik B. Smith også ved førstebehandlingen i foråret 1985. Ja men de er med.

Det næste punkt var: der er ikke nok kontrol, der er mulighed for misbrug i det forslag, regeringen har lagt frem her, og derfor

burde det være sådan, at man f.eks. kunne have indkaldt til et udvalgsarbejde for at tage højde for de ting.

Ja, undskyld mig, men spørgsmålet om, hvorvidt man skal have nogle strammere regler, så der ikke er den mulighed, som hr. Erik B. Smith mener der er for misbrug – jeg deler ikke det synspunkt, men o.k., lad os gå ind i diskussionen – kræver efter mit bedste skøn ikke noget stort udvalgsarbejde: det kræver, at vi i forbindelse med den almindelige behandling i folketingets socialudvalg, i de politiske drøftelser, der kommer helt naturligt i forbindelse hermed, kan finde en løsning. Det er ikke noget, vi behøver at lave store rapporter om eller undersøgelser af; vi behøver heller ikke et helt nyt forslag. Det er det, jeg mener med i fremsættelsestalen helt åbent at sige, at jeg er indstillet på en nærmere drøftelse af, hvordan det sikres, at der ikke finder misbrug sted, og også for så vidt angår det pågældende punkt har jeg sagt: hvis der er betænkelighed ved det, er jeg åben over for at se på det.

Arbejdstiden vil kunne sættes op eller ned i den model, jeg har lagt frem. Nu var det jo ikke usandsynligt, at der var mennesker, der gerne ville have det beløb, og at der netop var tale om, at man gradvis kunne sætte det ned. Der kunne vel også være arbejdsforhold, der gjorde, at man også gerne ville have mulighed for at sætte det op. Hvis nu man var startet på en forholdsvis lav beskæftigelsesgrad og fandt ud af: nej, det her er nu for lidt, så skulle man vel ikke på forhånd sige, at det ville være strengt forbudt at sætte den op.

Derfor undrer jeg mig. Jeg mener, at jeg nøje her har nævnt de konkrete punkter, og jeg mener faktisk, det er lidt besynderligt, at man kan bruge så store ord som, at man ikke vil skåne ministeren. Socialdemokratiet er velkommen, det er ikke det; jeg har bare svært ved, hvis jeg skal vurdere det sagligt, at se baggrunden for det meget kraftige udtryk.

Jeg ved ikke, hvorfor socialdemokraterne så ikke har genfremsat deres forslag om delpension/efterløn, men det, jeg gerne vil efterlyse, er de konkrete punkter. Jeg har prøvet at tage nogle af dem, som jeg mener socialdemokratiet har været fremme med. Lad os da se på dem, og det mener jeg faktisk er det, der er blevet lagt op til. Jeg går ud fra, at den politiske tilkendegivelse om, at man

[Socialministeren]

ønsker, at der skal være en mulighed for gradvis tilbagetrækning, også er reel.

Fru Birthe Hansen og hr. Tinning var inde på nogle synspunkter om – det var det, jeg opfattede som den konkrete hovedindvending – at det skulle være en ret. Nu er det jo sådan, at hvis vi herfra skulle til direkte at fastsætte det som en ret, ville vi i høj grad gribe ind i noget af det, som man i organisationerne og på den enkelte virksomhed betragter som noget af det, man mener at man selv kan tale sig til rette om. Det, jeg har sagt om det, er, at jeg mener ikke, det ville være klogt, om regeringen eller folketinget på nuværende tidspunkt begyndte at gribe nøje ind i det aftalesystem, der er for så vidt angår arbejdstider, hvad enten vi taler overenskomstsmæssigt eller om den enkelte arbejdsplads. Selvfølgelig vil vi da følge med i – det vil folketinget, det vil jeg, og det vil befolkningen også – hvilke muligheder der så bliver for at få denne deltidsbeskæftigelse. Inden for det offentlige arbejdsmarked er der jo ikke nogen forhindringer, sådan som systemerne er i dag, og inden for store dele af det private arbejdsmarked er der heller ikke, men det er jo rigtigt, at der inden for visse dele af det private arbejdsmarked er nogle formelle forhindringer for deltidsbeskæftigelse. Derfor skal det da heller ikke skorte på opfordringer til, at man også får forbedret disse muligheder, sådan at muligheden for at få den nødvendige deltidsbeskæftigelse for så bred en kreds som muligt bliver en realitet. Men derfra og til, at vi på nuværende tidspunkt skulle gribe ind aftalemæssigt eller på den enkelte arbejdsplads, tror jeg ikke det ville være fornuftigt at gå. Jeg tror ikke engang, man ville fremme hele filosofien og holdningen bag et tilbud, bag en mulighed for en gradvis tilbagetrækning, hvis man brugte den fremgangsmåde.

Det, jeg har lagt vægt på ved fremsættelsen af dette lovforslag, er at give mennesker nogle valgmuligheder. Det er ikke et spørgsmål om at afskaffe efterlønnen, som nogle har nævnt. Det er et spørgsmål om at give nogle flere valgmuligheder til mennesker, der ønsker at tilrettelægge deres tilværelse. Nogle ønsker at holde helt op, så hurtigt de kan, så tidligt de kan. Nogle vil måske gerne blive ved, også meget længere, end de kan i dag. Men så er der også nogle, der godt vil have mulighed for at tilrettelægge tingene lidt me-

re fleksibelt, som vil have mulighed for at sige: jeg vil godt forberede mig på min pensionisttilværelse. Eller: jeg synes faktisk, at jeg i stedet for at gå på efterløn godt vil blive ved med at have en tilknytning til en arbejdsplads, ikke bare af arbejdsmæssige grunde, men også fordi det er med til at give mig et engagement og et fællesskab.

Derfor mener jeg, at det, der er vigtigt, når vi skal diskutere dette forslag – og det er det, jeg håber kan være grundlaget, og som sådan set også er et spørgsmål til socialdemokraterne – er, at vi tager udgangspunkt i det enkelte menneske.

Så mener jeg da nok, at vi kan finde nogle teknisk-administrative regler, der tager højde for kontrol af det ene og det andet. Jeg går altså også ud fra, at det skal være fleksibelt. Men kunne vi ikke godt – det er så det, jeg beder om – tage udgangspunkt i det enkelte menneske og dets ønsker og behov og ikke nødvendigvis i nogle systemer eller nogle organisationer? Jeg skal absolut ikke forklejne organisationers synspunkter, men jeg tror ikke, det kan være hr. Erik B. Smiths mening, at vi skal udelukke nogle mennesker fra nogle muligheder, fordi vi måske ikke kan få det lige præcist sådan, som LO ønsker det på nuværende tidspunkt. Stadig væk har jeg lidt svært ved at se, hvad det i virkeligheden er, de ønsker, når nu hr. Erik B. Smith selv har nævnt LOs reaktioner over for dette forslag.

Lad mig til sidst nævne ordningen for de selvstændige. Den skal man ikke lægge så meget mystik i. Om det står det ene eller det andet sted, skal ikke komme an på mig, men baggrunden for, at det er formuleret på den måde, er, at som udgangspunkt skal loven fastsætte, at det omfatter både lønmodtagere og selvstændige. Det er der ingen der skal, om jeg så må sige, kunne løbe fra.

Så er der brug for nogle tekniske tilpasninger, og bare for at tage ét eksempel, så er tilknytningen til arbejdsmarkedet jo baseret på tilknytningen til ATP, og den kan man selvsagt ikke bruge for selvstændige. Det vil sige, at så må vi bruge et andet praktisk kriterium for tilknytningen til arbejdsmarkedet. Hvis man synes, det er sjovere, at det står i loven, kan jeg såmænd ikke se, at vi skal tage den store principielle diskussion om det. Jeg nævner det kun som et eksempel på – nu da der ikke kan være en hel masse politik i

[Socialministeren]

det – hvordan man rent praktisk og administrativt skal løse nogle af disse problemer.

Jeg mener, at vi kan finde nogle løsninger. Vi har jo også erfaringer fra Sverige at trække på. Det er ikke totalt ukendt land, vi bevæger os ind i, og det er da helt klart, at udvalgsarbejdet også vil indebære, at man ser på nogle af disse ting, og hvis man ønsker, at noget af det skal præciseres lovgivningsmæssigt, vil jeg som sagt ikke på forhånd begynde at argumentere imod det. Stadig væk er der tale om nogle teknisk-administrative tilpasninger i forhold til de principper, der ligger her.

Jeg vil gerne under alle omstændigheder appellere om, at de indvendinger, vi kommer til at diskutere, baserer sig på nogle konkrete synspunkter og et konkret indhold, og at vi ikke laver politisk spilfægteri på det her. Det er den ene appel.

Den anden appel er, om vi også i praksis kan tage udgangspunkt i det, der kan være de enkelte menneskers ønsker og behov, og ikke prøver at lave en hel masse systemslagsmål – for at bruge det udtryk – og en hel masse organisationsslagsmål på det her. Ældrekommissionen har selv været med til at foreslå, at vi laver en sådan ordning. Jeg mener faktisk, vi er forpligtet til at prøve at finde frem til den løsning og den model, der skal kunne tilbydes mennesker.

Erik B. Smith (S):

Socialministerens svar synes jeg desværre ikke gav mig anledning til den store optimisme med hensyn til, at vi når frem til et bredt forlig om denne sag. Jeg vil tage mit udgangspunkt i det, fru Aase Olesen sagde, nemlig at det nødigt skulle gå sådan, at det kun er på papiret, man får ret til delpension. Og så havde fru Aase Olesen nogle betragtninger, som jeg i øvrigt deler, om efterlønsordningen for en bestemt gruppe.

Det, der er det helt afgørende for, om delpension overhovedet kan blive til noget, er, at den accepteres af arbejdsmarkedets parter. Det er jo velkendt, at man i LO-området er dybt bekymret for en udvidelse og en spredning af deltidsbeskæftigelsen, og at man gerne ser, at den mulighed, som denne aldersgruppe får for at få nedsat deres arbejdstid, overføres til dem, der ufrivilligt er på deltid. Det kræver nogle relativt runde brøker. Det

kræver også, at arbejdsmarkedets parter, her altså under forbundene, nøje følger det, og at der laves nogle aftaler om, hvornår man har ret til at gå ind i det, og hvordan der bliver disponeret. Socialministeren ved formentlig også godt, at sådan er det, men hun har valgt en anden model, har valgt at se helt væk fra, synes jeg, en fuldstændig enestående chance for at tage den udstrakte hånd, det var at komme med alle A-kassemødtagerne og sige: vi er klar; også på tjenestemandsområdet. Det er spørgsmålet, om det ikke skulle have været over tjenestemandspensionerne, men nu vel, ministeren mener altså, at det skal være bygget over ATP, sygedagpenge og sådan noget. Ja men så lad os diskutere det! Vi er ikke sikre på, at det er det klogeste, men nu vel, det er ikke afgørende for os.

Og så er der det med de selvstændige. Vi synes også, de skal med, og det er da muligt, at ministeren synes, at dette forslag omfatter de selvstændige, men jeg tror ærlig talt – nu ved jeg ikke, om man kan tage fru Aase Olesens indlæg til indtægt for det – at det bliver et kæmpeslag i luften. Det er jo ikke et spørgsmål om, hvorvidt man har været medlem af ATP eller ikke. Hvordan vil man sikre, at det ikke bliver et indkomstilskud til den ejendomsægler, der meddeler på forhånd, at han vil nedsætte sin arbejdstid med 10 timer? Han er alene på kontoret, han sælger huse. Når der er gået 1 år, meddeler han, at han har haft sin arbejdstid nedsat med 10 timer om ugen. Hvordan vil man sikre det? Ja, det ved jeg ikke hvordan man vil sikre. Det havde egentlig været rart, om ministerens embedsmænd havde brugt sommerferien til at komme med et kvalificeret udspil til folketinget om det. Men nu vel, det må vi så vente på, og vi vil selvfølgelig spørge om det.

Jeg vil gerne sige om de store ord, ministeren brugte – de går altså på den sociale pensionsfond – at her er vi virkelig forargede. Jeg kan ikke huske, hvad tallene er i ministerens forslag, men man regner med at 20.000–30.000 mennesker vil benytte sig af denne ordning. 30 pct. fra socialforskningsinstituttets undersøgelse siger, at de havde valgt noget andet, hvis de havde kunnet, hvor de havde haft mulighed for lidt mere beskæftigelse. Et slag på tasken: 30 pct. af de 80.000, der er på efterløn i dag, det er 24.000. De 24.000 vil i alt fald betyde en finanspolitisk lettelse. Hvor er de henne i socialministerens

[Erik B. Smith]

oplysninger om, hvad dette koster, og hvor mange er der så af de andre, der kommer til at koste noget, siden man kan komme op på de formidable tal? Det kan man simpelt hen ikke, og det er derfor, jeg siger: ja men så kald det det, det er! Kald det budgetudskydninger, men sig ikke, at I bruger pengene til delpension, for det gør man vitterlig ikke.

Jeg vil slutte med at sige: socialministeren kender den socialdemokratiske holdning til forslaget. Vi har fremsat forslaget én gang, og når ministeren spørger, hvorfor vi ikke fremsætter det igen, så er det, fordi vi har et lønligt håb om, at det ikke er absolut nødvendigt for os at få vores forslag, som jo er kendt af tinget, førstebehandlet igen. Vi vil prøve under udvalgsarbejdet at se, om der kan skabes et parlamentarisk flertal for vores forslag, samtidig med, selvfølgelig, at vi ønsker tjenestemandsgruppen og de selvstændige erhvervsdrivende sikret. Jeg kunne godt række hånden frem én gang til og sige: for vores skyld må det forslag, som vi i dag har til førstebehandling, gerne omfatte de selvstændige. Jeg tror i øvrigt, det er fuldstændig gratis at sige det, for der er jo intet røbet om, hvordan de selvstændige skal være omfattet af ordningen andet end ved en bemyndigelse, men det vil vi gerne være med til, det er i orden, men lad os så tage A-kassebidragsyderne ud, og lad os køre dem over vores delefterlønsforslag, og lad os så snakke om tjenestemændene. For vores skyld kan de sådan set også godt komme med, men vi tror, der er bedre løsninger. Men lad det nu ligge.

Hermed slutte forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagenes overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Jeg foreslår, at lovforslagene henvises til socialudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:

Fjerde næstformand (Ole Vig Jensen):

Der er ikke mere på dagsordenen.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Finansudvalget (11/10 85):

Udtræder: Povl Brøndsted (V)

Nyt medl.: Fogh Rasmussen (V)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 16. oktober 1985, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 17.59